

ת"פ (חיפה) 61819-08-23 - מדינת ישראל נ' פלוני

ת"פ (חיפה) 61819-08-23 - מדינת ישראל נ' פלוני שלום חיפה

ת"פ (חיפה) 61819-08-23

מדינת ישראל

נגד

פלוני (עציר)

בית משפט השלום בחיפה

[07.07.2024]

כבוד השופט אחסאן חלבי

החלטה

1. נגד הנאשם הוגש כתב אישום המייחס לו עבירה שעניינה מעשה מגונה באדם, בהתאם לסעיף 348(ג) לחוק

העונשין, התשל"ז-1977.

2. על פי עובדות כתב האישום, ביום 14.8.2023, בבוקר, ניגש הנאשם אל המתלוננת, נעמד מאחוריה, הרים את שמלתה מאחור ונגע בין רגליה, באזור איבר המין, מעל התחתונים, ללא הסכמתה, לשם גירוי, סיפוק או ביזוי מיניים. בתגובה, הסתובבה המתלוננת אל הנאשם וצעקה עליו, והוא ברח מהמקום.

3. בעניינו של הנאשם, ועוד טרם מתן המענה לאשמה, נערכו בדיקות פסיכיאטריות, בשני מקומות שונים, ולתקופת הסתכלות ממושכת באופן יחסי, ונמצא כי אמנם הנאשם סובל ממחלת הסכיזופרניה, אולם מחלה זו נמצאת ברמיסיה, וכי בזמן ביצוע העבירה לא היה שרוי הנאשם במצב פסיכוטי, ועל כן הוא אחראי למעשה, ואף בעת ניהול המשפט אינו נמצא במצב פסיכוטי, ועל כן הוא כשיר לעמוד לדין.

4. בחלוף מספר חודשים ממועד הגשת כתב האישום, נמסרה כפירה בכתב האישום, והתיק נותב לשמיעת הראיות לפניי. זמן קצר לאחר מכן, התקיים דיון הוכחות ראשון ביום 26.2.2024 שבמהלכו, ולאור טענות ההגנה, נשמעו הפסיכיאטרים אשר בדקו את הנאשם וגיבשו חוות דעת בעניינו. לאחר שמיעת הפסיכיאטרים, ולאור הערות בית המשפט, הסכימה ההגנה לחזור בה מהטענה שנוגעת למצבו הנפשי של הנאשם הן בעת ביצוע מעשה העבירה המיוחס בכתב האישום והן בעת ניהול ההליכים, כאשר חלף זאת ביקשה ההגנה למקד את טיעוניה בבחינת הלקות השכלית ממנה סובל הנאשם, לאור הטענה החוזרת ונשנית שלפיה לא ניתן לתקשר עם הנאשם וממילא לא ניתן לגבש עמו קו הגנה במשפט. במסגרת הסכמה זו של ההגנה, צוין כי לא תהיה מחלוקת לגבי עובדות כתב האישום וכן לא יהיה צורך בשמיעת מי מעדי התביעה אולם תיתכן טענה בנוגע לקרבה לסייג בפלילים. בשים לב לאמור, וחרף התנגדות המאשימה, ניתנה הוראה לוועדת האבחון בהתאם לסעיף 19 לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), התשכ"ט-1969 (להלן: "חוק הסעד") למתן חוות דעת בעניינו של הנאשם.

5. חוות הדעת הסופית של ועדת האבחון ניתנה ביום 26.5.2024 ובשורתה התחתונה צוין שחברי הוועדה בדעה כי הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין.
6. בהתייחסותה לחוות הדעת של ועדת האבחון, ציינה המאשימה כי בטרם תגבש את עמדתה הסופית ביחס לחוות דעת זו, היא מבקשת להורות לוועדת האבחון לפרט לגבי דרכי הטיפול, ורק לאחר מכן, וככל שתימצא מסגרת שתאיין את המסוכנות הנשקפת, תשקול בחיוב את קבלת חוות הדעת של ועדת האבחון. מנגד, ביקשה ההגנה לקבל את המצלות ועדת האבחון, לקבוע כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין ולהפנותו לוועדה לשם קביעת דרכי הטיפול.
7. בהחלטה שניתנה בעקבות התייחסויות הצדדים, מצאתי לקבוע כי "דרך הילוכו של סעיף 19ב לחוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית)", התשכ"ט-1969 היא לקבוע תחילה אם הנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי, או אם הנאשם עשה את מעשה העבירה שהואשם בו, אך מחמת ליקוי בכשרו השכלי בשעת מעשה העבירה או הוא בר עונשין". על כן, היה על המאשימה להציג את עמדתה בשאלה זו במנותק משאלת דרכי הטיפול. עם זאת, ולאור עמדות הצדדים ולשם קידום ההליך, נדרשה ועדת האבחון להציג מבעוד מועד את דרכי הטיפול המוצעים בעניינו של הנאשם.
8. ועדת האבחון העבירה ביום 9.6.2024 התייחסות לדרכי הטיפול המומלצות כדלקמן: "בתחום המגורים - זקוק למסגרת חוץ ביתית טיפולית מוגנת, עם השגחה וגבולות ברורים; בתחום הרגשי נפשי - זקוק להמשך מעקב וטיפול פסיכיאטרי בשל סכיזופרניה; בתחום המיני חברתי - זקוק לטיפול בתחום המיני חברתי - בגין התנהגות מינית פוגעת; בתחום התעסוקה - זקוק לתעסוקה מוגנת מתאימה לרמתו; בתחום הפנאי - יכול ליהנות מפעילות פנאי מובנית המתאימה לרמתו".
9. בעקבות קבלת התייחסות זו, נקבע דיון במעמד הנאשם ובאי כוח הצדדים, אולם עוד טרם הדיון ביקשה ההגנה שוועדת האבחון תספק פרטים באשר למסגרת בה ישהה הנאשם.
10. ועדת האבחון העבירה התייחסות נוספת ביום 26.6.2024 ובה צוין כי אין בסמכותה להמליץ או להפנות למסגרות ספציפיות, וכי הסמכות נתונה לוועדת ההשמה המחוזית של מנהל מוגבלויות במשרד הרווחה, וכי יש לפנות למחלקת הרווחה במקום מגוריו לשם פניה לוועדה זו.
11. בעקבות קבלת התייחסות זו, מסרה המאשימה הודעה בכתב בה היא ביקשה "להורות למחלקה לשירותים חברתיים בחיפה לפנות אל הפיקוח של וועדת ההשמה המחוזית של מנהל המוגבלויות למציאת מסגרת חוץ ביתית מוגנת לנאשם..." ונתבקשו פרטים לגבי המסגרת ותנאי השהות בה. המאשימה חזרה וציינה כי רק לאחר האמור תוכל לגבש עמדתה הסופית. המאשימה ציינה כי טרם גיבשה עמדה סופית והיא שומרת לעצמה את הזכות לחלוק על חוות הדעת של ועדת האבחון.

12. במהלך הדיון שנערך לפניי לאחר כל אלו, ולאחר דיון לא פורמלי, ביקשה המאשימה דחיה קצרה לשם בחינת עמדתה. היום, ניתנה הסכמת המאשימה להפסקת ההליכים לאור חוות הדעת של ועדת האבחון. דיון והכרעה

13. סעיף 19ב לחוק הסעד קובע כך:

"הועמד אדם לדין פלילי ובית המשפט מצא, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביוזמתו שלו, אחת מאלה:

(1) שהנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי;

(2) שהנאשם עשה את מעשה העבירה שהואשם בו, אך מחמת ליקוי בכשרו השכלי בשעת מעשה אין הוא בר עונשי; יצווה בית המשפט שהנאשם יובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו, ויחולו הוראות חוק זה בשינויים המחוייבים".

לצד זאת, סעיף 170(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, קובע כלהלן:

"קבע בית המשפט, לפי סעיף 6(א) לחוק לטיפול בחולי נפש, תשט"ו-1955, או לפי סעיף 19ב(1) לחוק הסעד

(טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), תשכ"ט-1969, שנאשם אינו מסוגל לעמוד בדין, יפסיק את ההליכים נגדו; אולם אם ביקש הסניגור לברר את אשמתו של הנאשם, יברר בית המשפט את האשמה, ורשאי הוא לעשות כן אף מיזמתו מטעמים מיוחדים שיירשמו".

14. משילוב שתי ההוראות עולה כי היכן שבית המשפט קובע כי קיים ליקוי בכושר השכלי, הוא יורה על הפסקת ההליכים, ורק לאחר מכן יצווה שהנאשם יובא לפני ועדת האבחון לשם קביעת דרכי הטיפול. במאמר מוסגר יצוין שכבר נקבע כי "... ההבחנה בין אי כשירות לאי שפיות, אשר רלוונטית לחולה נפש, אינה קיימת לגבי הלוקה בשכלו, מאחר שמצבו סטטי ואינו אמור להשתנות בציר הזמן ממועד ביצוע המעשה ועד למועד המשפט. המסלולים של אי כשירות ואי שפיות מתאחדים אפוא ומוליכים אותנו אל סעיף 19ב לחוק הסעד ואל ועדת האבחון... " (ע"פ 8503/14 אבו סיאם נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (26.4.2017)).

15. לפני בית המשפט הונחה חוות דעת סופית של ועדת האבחון, לאחר שהוועדה דרשה פרק זמן נוסף להמשך הליך האבחון, ואשר כאמור מלמדת על כך שהנאשם אינו כשיר לעמוד לדין מפאת ליקוי בכשרו השכלי. אמנם חוות הדעת של ועדת האבחון היא בגדר המלצה וההחלטה הסופית ניתנת לבית המשפט, אולם נוכח הרכבה המיוחד של ועדת האבחון ואי תלותה, מן הראוי להעניק לחוות דעתה משקל רב (ראו למשל את ע"פ 7924/07 פלוני נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (5.5.2008)). יובהר כי על בית המשפט לבחון, בין היתר, אם הנאשם מסוגל לתקשר עם באי כוחו באופן בסיסי; אם הנאשם מבין את ההליך המשפטי באופן בסיסי ואם הוא מסוגל להבין מה פועל לטובתו ומה לרעתו. 16. עוד נקבע כי הרף להוכחת היעדר כשירות דיונית, לפי סעיף 170 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, הוא קיומו של ספק סביר ולא נדרשת מידת הוכחה גבוהה יותר של מאזן הסתברויות (ע"פ 7535 הרב אליהו בקשי דורון נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו] (25.5.2021) וראו את דנ"פ 4067/21 מדינת ישראל נ' הרב אליהו בקשי דורון (המנוח) [פורסם בנבו] (12.9.2021)).
17. על פי הפסיקה של בית המשפט העליון, לאחר קביעת בית המשפט שנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין בהתאם לחוק הסעד, יש "להפנותו לוועדת האבחון שתחליט על דרכי הטיפול בו, ולא ניתן לפטור אותו לדרכו בלא כלום" (ע"פ 1613/22 מדינת ישראל נ' פלוני [פורסם בנבו] (27.7.2022)). בעניין האחרון, התקבל ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי שהורה על הפסקת ההליכים מבלי שמצא טעם בהפניית הנאשם לוועדת האבחון נוכח מצבו הרפואי המורכב. בית המשפט העליון ציין בסיכום דבריו כי "... דרך המלך היא כפי שמורה סעיף 19ב - הפנייתו של המשיב אשר נמצא כי אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי לוועדת האבחון לצורך החלטה על דרכי הטיפול בו, ובדרך זו יש לילך" (שם, פסקה 12, ההדגשה הוספה). צא ולמד כי ההחלטה על הפניית הנאשם לוועדת האבחון תיעשה לאחר הקביעה שלפיה הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין, וכך יש לעשות. במקרה שלפניי, ועדת האבחון כבר התייחסה לדרכי הטיפול בנאשם בצל המורכבות.
18. יוער כי הנאשם מצוי במעצר מאחורי סורג ובריח מאז חודש אוגוסט 2023, וכי מעצרו הוארך לאחורונה, כמצוות החוק, על ידי שופט של בית המשפט העליון לפרק זמן של תשעים ימים נוספים מעבר לתקופה הנקובה בחוק, כך שמעצר זה אמור להסתיים ביום 18.7.2024, ומכאן שבשלה העת להכריע בסוגיית הפסקת ההליכים כאשר לפני בית המשפט עומדים הנתונים המלאים לקבלת החלטה זו.
19. בהינתן האמור בחוות הדעת של ועדת האבחון, ובהינתן נטל ההוכחה הנדרש על פי הדין, ובשים לב להתרשמות הבלתי אמצעית מהתנהלות הנאשם במהלך הדיונים, ולאור עמדת המאשימה, הריני לאמץ את האמור בחוות דעת זו ולקבוע כי הנאשם אינו כשיר לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי.
20. נוכח מסקנה זו, ועל פי הוראות החוק שצוטטו לעיל, יש להורות על הפסקת ההליכים, וכן על הפניית הנאשם לוועדת האבחון לשם קביעת דרכי הטיפול בו.
21. לאור החשש שהובע באשר להפסקת ההליכים של הנאשם הרי שהוראות החוק קובעות כי עם מתן הציווי להבאת הנאשם לפני ועדת האבחון, לאחר הקביעה שהנאשם אינו מסוגל לעמוד לדין מחמת ליקוי בכשרו השכלי, תחולנה הוראות החוק בשינויים המחוייבים, ובכלל אלו הוראות החוק שעוסקות ב"אמצעי כפיה". כך, קובע סעיף 11 לחוק הסעד את הדברים הבאים:

"לא בא אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית לפני ועדת אבחון, או לא עבר בדיקות בהתאם להוראותיה כאמור בסעיף 6, או לא דאג האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית או נציגו לביצוען של דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת אבחון, רשאי בית המשפט, על פי בקשת עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), לצוות על נקיטת אמצעים - לרבות העמדת האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית תחת השגחתו של עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית) או החזקתו במעון - הדרושים, לדעת בית המשפט, להבטיח כי האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית יובא לפני ועדת אבחון, שייבדק בהתאם להוראותיה או שיבוצעו דרכי הטיפול שעליהן החליטה הועדה" (ההדגשות הוספו).

מיום 9.12.2010

תיקון מס' 5

ס"ח תשע"א מס' 2264 מיום 9.12.2010 עמ' 79 (ה"ח 507)

11. לא בא מפגר לפני ועדת אבחון, או לא עבר בדיקות בהתאם להוראותיה כאמור בסעיף 6, או לא דאג המפגר או האחראי עליו לביצוען של דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת אבחון, רשאי בית המשפט, על פי בקשת פקיד סעד עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים), לצוות על נקיטת אמצעים - לרבות העמדת המפגר תחת השגחתו של פקיד סעד עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים) או החזקתו במעון - הדרושים, לדעת בית המשפט, להבטיח כי המפגר יובא לפני ועדת אבחון, שייבדק בהתאם להוראותיה או שיבוצעו דרכי הטיפול שעליהן החליטה הועדה.

מיום 10.1.2017

תיקון מס' 7

ס"ח תשע"ז מס' 2596 מיום 10.1.2017 עמ' 330 (ה"ח 665)

11. לא בא מפגר אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית לפני ועדת אבחון, או לא עבר בדיקות בהתאם להוראותיה כאמור בסעיף 6, או לא דאג המפגר האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית או האחראי עליו לביצוען של דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת אבחון, רשאי בית המשפט, על פי בקשת עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים) באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית, לצוות על נקיטת אמצעים - לרבות העמדת המפגר האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית תחת השגחתו של עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול במפגרים) באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית) או החזקתו במעון - הדרושים, לדעת בית המשפט, להבטיח כי המפגר האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית יובא לפני ועדת אבחון, שייבדק בהתאם להוראותיה או שיבוצעו דרכי הטיפול שעליהן החליטה הועדה.

מיום 3.1.2024

תיקון מס' 8

ס"ח תשפ"ב מס' 2984 מיום 3.7.2022 עמ' 928 (ה"ח 1543)

11. לא בא אדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית לפני ועדת אבחון, או לא עבר בדיקות בהתאם להוראותיה כאמור בסעיף 6, או לא דאג האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית או האחראי עליו נציגו לביצוען של דרכי הטיפול שעליהן החליטה ועדת אבחון, רשאי בית המשפט, על פי בקשת עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית), לצוות על נקיטת אמצעים - לרבות העמדת האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית תחת השגחתו של עובד סוציאלי לפי חוק הסעד (טיפול באנשים עם מוגבלות שכלית-התפתחותית) או החזקתו במעון - הדרושים, לדעת בית המשפט, להבטיח כי האדם עם מוגבלות שכלית-התפתחותית יובא לפני ועדת אבחון, שייבדק בהתאם להוראותיה או שיבוצעו דרכי הטיפול שעליהן החליטה הועדה.
- משכך, קיימים אמצעים לעקוב אחר ביצוע דרכי הטיפול שתקבע ועדת האבחון, וברי כי זו הדרך שמצא המחוקק לשם אכיפת דרכי הטיפול.
22. לאור המקובץ לעיל, ובהיעדר כשירות לעמוד לדין מחמת ליקוי שכלי, אני מורה על הפסקת ההליכים המשפטיים בעניינו של הנאשם, והוא יובא לפני ועדת האבחון כדי שתחליט על דרכי הטיפול בו. על ועדת האבחון לקיים את הצו מכוח שנית מכוח הוראת חוק הסעד באופן דחוף בשים לב לעבירה המיוחסת לנאשם והמסוכנות הנשקפת, לכאורה, ממנו.
23. מצאתי לקבוע כי החלטה זו תיכנס לתוקפה ביום 14.7.2024 בשעה 12:00, כדי להותיר פרק זמן בידי ועדת האבחון לקביעת דרכי הטיפול ושילובו של הנאשם בהם באופן מידי.
24. עם סיום עיכוב הביצוע יופסקו ההליכים כפי שנקבע וכמובן שהפסקת ההליכים בתיק העיקרי מבטלות כל הליך נלווה, לרבות הליך המעצר.
25. זכות ערעור כחוק.
- ניתנה היום, א' תמוז תשפ"ד, 07 יולי 2024, בהעדר הצדדים.